

PÖYTÄKIRJA YHTEISTOIMINTANEUVOTTELUISTA LÄNSI-UUDENMAAN KÄRÄJÄOIKEUDESSA

Aika 25.4.2016

Paikka Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus, Raaseporin kanslia

Osallistujat	Heikki Liljeroos	Oikeusministeriö
	Satu-Maaria Natunen	Oikeusministeriö
	Taru Alanaatu	Oikeusministeriö
	Alice Utriainen	OHK ry
	Helena Kallio	OHK ry
	Tommi Paasikivi	Haastemiehet JHL
	Kirsi Venäläinen	JUKO ry
	Sari Aho	JUKO ry
	Olli Saunanoja	Espoon käräjäoikeuden laamanni
	Klaus Ekelund	Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden laamanni

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden henkilökunta

TILAISUUDEN AVAUS

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden laamanni Klaus Ekelund avasi tilaisuuden kello 09.05.

RAKENNEUUDISTUS

Liljeroos jatkoi tämän jälkeen kertomalla, että hallituksen linjaus on vähentää käräjäoikeuksia tämän hetkisestä 27 käräjäoikeudesta 20:een käräjäoikeuteen. Työryhmän esityksessä on ollut vahvasti esillä, että käräjäoikeuksia jäisi 14-17 nyt päätetyn 20 sijasta. Lakkautuksia koskevissa päätösneuvotteluissa on korostunut maakuntapohjaisuus ja väestönkehitys maan eri osissa.

Espoon käräjäoikeus ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus yhdistetään siten, että Raaseporiin jäisi istuntopaikka, Kirkkonummella ja Lohjalla toiminta loppuu kokonaan. Käräjäoikeuden uudeksi nimeksi tulee Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus. Uudistus tulee vaikuttamaan monen työntekijän työmatkoihin. Hovioikeuspiiriä ei ole vielä ratkaistu, mutta on luonnollista, että uusi Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus kuuluisi Helsingin käräjäoikeuden piiriin.

Summaaristen asioiden osalta asiat keskitetään tiettyihin käräjäoikeuksiin tai selvitysmiesten esityksen mukaan ulosottotoimistoihin, johon käräjäoikeudet ovat kiinnittäneet huomiota, koska summaaristen asioiden ratkaisemiseen liittyy juridisia toimenpiteitä.

Valtion taloudessa on tapahtunut uudistuksia ja tarkastuksia, jotka pakottavat rakenneuudistuksen eteenpäin viemiseen niukkenevista resursseista huolimatta. Tarkoituksena on lainkäytön laadun ja tason pitäminen edelleen korkeana sekä toiminnan tuottavuus. Yhteiskunta on menossa erikoistuvampaan suuntaan ja koulutetaan ammattikäyttäjiä ja muunlaisia käyttäjiä.

On syytä muistaa puhuttaessa yhteyksistä ja asioinnista kärjäoikeudessa, että on olemassa kaksi eri näkökulmaa. 1. Henkilökunnan henkilökohtainen näkökulma, eli työpaikka ja työmatkojen sujuvuus. 2. Asiakkaiden näkökulmasta miten kaukaa asiakkaat tulevat ja miten he saavat palveluja. Asiakas näkökulmasta katsottuna kärjäoikeudessa asiointia pyritään lisäämään myös sähköisillä toiminnoilla.

Uuden kärjäoikeuden perustamisen myötä vahvistuu ruotsinkielisten asiakkaiden mahdollisuus saada oikeuspalveluja omalla äidinkielellään. Lisäksi on mietinnässä perustetaanko kärjäoikeuteen oma ruotsinkielinen osasto, koska ruotsinkielisten väestön osuus uudessa kärjäoikeus tuomiopiirissä olisi noin 13,1 %.

Kärjäoikeusverkoston on tähdättävä pitkälle tulevaisuuteen, 20-30 vuoden päähän, jotta muutokset olisivat mahdollisimman pysyviä. Muutoksien on oltava riittävän isoja ja ne saadaan mahdollisiksi mm. lainsäädäntömuutoksilla.

Yksi konkreettisimmista lainsäädäntömuutoksista on suumaristen ja riidattomien rikosasioiden siirtäminen pois kärjäoikeudesta, joka aikaan saadaan rangaistusmääräysmenettelyn käyttöalan huomattavalla laajentamisella. Rangaistusmääräysmenettelyn piiriin on tarkoitus siirtää kirjallisessa menettelyssä ratkaistavat rikosasiat ja yhden tuomarin kokoonpanossa käsiteltävät asiat. Tämä tarkoittaa sitä, että kärjäoikeudesta lähtee aika suuri osa asioista pois. Tästä toimenpiteestä saadaan säästöjä noin 7 miljoonaa euroa. Toinen uudistus tulevaisuudessa liittyy lainkäytön tehostamiseen eli videoneuvottelujen käyttöalojen laajentamista vastaajan kuulemiseen ja kokoonpanon muutoksia sekä lautamieskokoonpanosta luopumista.

Keskustelu

Kärjäoikeuden puolesta viitattiin ministeriölle lähetettyyn kirjelmään (liite 1) ja kyseenalaistettiin kärjäoikeuden yhdistymisestä saatavat todelliset säästöt, koska Espoon nykyinen tilakapsiteetti ei riitä nykyisellään ja on pakko rakentaa tai vuokrata lisää tiloja, josta tulee lisäkuluja. Henkilökunta oli huolissaan siitä, että salikapasiteetin ja lautamiesjärjestelmän mahdollisen pois jäännin vuoksi istuntojen käsittelyajat saattavat venyä pitkiksi, joka heikentää oikeusturvaa ja laatua. Rangaistusmääräysmenettelyn laajentaminen ei tuo todellisia säästöjä, koska asiat ratkaistaan kansliassa eikä istuntosaleissa.

Kärjätuomarit pitivät henkilökohtaisena loukkauksena sitä, että kun puhutaan lainkäytön laadun kehittämisestä, tulee kuva, että kärjätuomarit tekevät huonolaatuista työtä.

Koska laki ei ole vielä mennyt läpi, onko ministeriössä mietitty erikseen miten Lohja ja Raasepori voisivat yhdessä toimia tehokkaammin (kanslioiden yhdistäminen).

Käräjäoikeudet pitää tehdä riittävän vahvoiksi, jotta isoihin juttuihin riittää omaa väkeä sen hoitamiseen. Useat toimipaikat eivät ole ongelma ja ne pitää jatkossakin säilyttää. Raaseporin ruotsinkielinen arvo hukkuu jos henkilökunta siirtyy Espooseen. Jos Aipan takia salikapasiteettia pitää vähentää olisi kustannusarviot tehtävä uudelleen.

Ministeriöllä on mielikuva, että yhdistymisellä saadaan kansliaan ruotsinkielisiä henkilöstöä, vaikka tosiasiasa kanslian ruotsinkielinen palvelu loppuu, koska Tammisaaresta ja Hangosta on todella huono tilanne käyttää julkista liikennettä. Myöskin työmatkoihin käytettävä aika tulee olemaan kohtuuttoman pitkä. On unohdettu kokonaan työntekijän oma hyvinvointi ja työssäjaksaminen.

Kielikysymyksessä on kyse kansalaisten perusoikeuksista, joka on varmistettava!

Jos summariset keskitetään Vantaalle, siirretäänkö asioita postitse tiedoksiannettavaksi vai mikä tulee olemaan tiedoksiantotapa?

Liljeroos vastaukset:

Koko uudistuksella tähdätään noin 5 miljoonan säästöihin, joka muodostuu osittain toimitilakustannuksista, kahden kanslian luopumisesta ja tiivistetään Espooseen, laajennetaan ja/tai vuokrataan lisätiloja. Toimitilakuvioissa on määräävänä valtion toimitilastragia ja Oikeusministeriön toimitilakonsepti, joka tarkoittaa sitä, että toimitaan monitoimiympäristössä tiivistetyimmässä työympäristössä.

Tammisaareen jää istuntosalit. Salien tarve tulee tulevaisuudessa vähentymään, koska asiamäärät tulevat vähentymään poisjäännin myötä käräjäoikeuksissa. Liljeroos viittasi myös tulevaan AIPA-järjestelmään liittyviä investointeja, salivarustelua, tietotekniikkaa jne. Kaikkia saleja ei tulla eikä tarvitse varustaa samanlaisella tekniikalla. Istuntosaleja tullaan vähentämään 320 istuntosalista 260 istuntosaliin.

Uusien tuomareiden palkkaamiseen ei ole rahoja, koska leikkaus on 16 milj. euroa. Lautamiesjärjestelmän poistamisessa säästöjä syntyy 1,6-1,7 milj. euroa.

Lainkäytön laadunkehittämisessä ei ole kyse siitä, että käräjäoikeuksissa tehtäisiin huonoa laatua, vaan ajatuksena on, että muuttuvassa yhteiskunnassa tavallaan erityisosaaminen ja tuomareiden keskittäminen tiettyihin sopiviin yksiköihin toisi parempia edellytyksiä kouluttamisille ja erikoistumisille. Lisäksi 3-tuomarin kokoonpano istuntoja olisi helpompi järjestää isommassa käräjäoikeudessa ilman erityisjärjestelyjä,

Raaseporin ja Lohjan toimimista yhdessä (kanslioiden yhdistämistä) ei ole

tarkasteltu erikseen.

Summaaristen asioiden tiedoksiannoista on selvitysmies esittänyt kirjetiedoksiantoa. Tälle hetkellä ei ole olemassa linjausta. Säädösvalmistelu on vasta käynnistymässä. Ruotsinkielisten summaaristene asioiden osalta keskittämisasiä on vielä avoin.

AIKATAULU

Käräjäoikeuksien uudistaminen viedään syksyllä 2016 eduskuntaan ja kevättalvella 2017 vahvistetaan laki, jossa säädetään tuomiopiirit ja Valtioneuvoston asetuksilla määrätään käräjäoikeuksien sijainnit. Tarkoitus olisi, että uudistus aloitettaisiin vuonna 2018 tai viimeistään vuonna 2019. Fyysinen yhdistyminen riippuu vuokrasopimuksista ym.

Summaaristen osalta asia menee eduskunnan päättettäväksi keväällä 2017

Henkilökohtaiset yt-neuvottelut aloitetaan sen jälkeen kun laki on vahvistettu. Tällöin varataan kaikille tilaisuus tulla henkilökohtaisesti keskustelemaan sekä tiedustellaan työntekijän halukkuutta siirtoon. Yt-neuvottelut käydään viraston kautta ja käräjäoikeuden laamannit koulutetaan tähän erikseen.

Tavoitteena on, että kansliahenkilökunta saa tiedon mahdollisimman varhain siitä, miten henkilökohtaisesti käy, viimeistään kuitenkin vuoden 2017 syksyllä.

Keskustelu

Haastemiesliiton edustaja muistutti, että haastemiesten työ on erillisempää kuin normaali työ virastoissa. Haastemiehillä tulee olla mahdollisuus etätööhön. Onko mahdollista jäädä yhteinen toimipiste, jonkun muun valtion laitoksen yhteyteen, josta käsin haastemiehet voivat työskennellä?

- Liljeroosin mielestä yhteinen toimipiste olisi järkevää ja yhteispalvelupisteen perustaminen on käräjäoikeuden oma päätös.

Käräjäoikeudessa on esitetty huolta henkilökunnan jaksamisesta jatkuvien muutoksien alla. Vuonna 2010 Raasepori ja Lohja yhdistettiin ja taas on tulossa uusi muutos niin työpaikan kuin hovioikeuspiirinkin suhteen.

Esitettiin, että Intraan tulisi keskustelupalsta, jonne voisi esittää mieltä askartavia kysymyksiä, joihin ministeriö antaisi vastuksia.

HENKILÖSTÖN ASEMA MUUTOKSESSA JA TUKIMUODOT

Valtion virkamieslain 5 a §:ssä on määritelty, että valtiohallinnon toimintojen uudellenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Määräaikaiset virkamiehet siirtyvät samalla tavalla määräaikaisen virkasuhteensa keston ajaksi.

Virka voidaan siirtää ilman virkamiehen suostumusta, jos virka siirretään virkamiehen työssäkäyntialueella tai työssäkäyntialueelle (= 80 km henkilön tosiasillisesta asuinpaikasta). Jos työssäkäyntialue on yli 80 km, on kysyttävä virkamieheltä lupa viransiirtoon ja jos lupaa ei anneta, viranomaisen tehtävät kuitenkin siirtyvät uudelle vpaikkakunnalle. Ja kun virkamiehen tehtävät loppuvat, se on syy irtisanoa virkamies tuotannollisista ja taloudellisista perusteilla ellei sitten ole mitään muita vaihtoehtoja ole löydetty.

Tehtävämuutos ja palkkaturva

Uudistus voi tuoda summaaristen asioiden käsittelijöiden tehtäväkuvaan muutoksia. Myöskin nykyisten hallintosihteereiden tehtäväkuviin tulee muutoksia, koska jatkossa ei tarvita kuin 1 hallintosihteeri/käräjäoikeus. Työkuvioiden muutos on tämän vuoksi väistämättömästi edessä joillekin virkamiehille. Työnantajan tehtävänä on päättää tehtävien muutoksista.

Virkaehtosopimuksessa on kohta, että jos työnantaja tekee aloitteen vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilön tehtävien muuttamisesta, joka johtaisi vaativuustason alenemiseen, eikä henkilö suostu muutokseen, työnantajan on selvitettävä mahdollisuus järjestää henkilölle nykyisen vaativuustason mukaiset tehtävät. Henkilön tehtäväkohtaista palkanosaa ei alenneta 24 kalenterikuukauden aikana tehtävien muutoksesta.

Kun henkilön tehtävät muuttuvat organisaatiomuutoksen vuoksi niin, että hänelle tulisi muutoksen vuoksi maksettavaksi aiempaa pienempi palkka, Oikeusministeriö vahvistaa uuden tehtävän mukaisen palkkauksen ja tekee samalla päätöksen vanhan ja uuden palkan välisen eron maksamisesta henkilökohtaisena lisänä 2 vuoden ajan.

Muut tukimuodot

Jos virkamies on vaarassa menettää organisaatiomuutoksen vuoksi työpaikkansa tai tarjottu työpaikka on yli 80 km päässä, hän saa oikeuden virkajärjestelyyn. Henkilö voi ilmoittautua avoimna oleviin valtion tehtäviin ennen kuin ne menevät julkiseen hakuun.

Haittakorvaukset

Työntekijälle on työpaikkamuutoksen johdosta oikeus saada haittakorvausta työmatkojen pidentymisestä.

Etätyömahdollisuus ym.

Työntekijällä on mahdollisuus pitää etätyöpäiviä. Työhaun ja opintojen tukeminen, virkavapauden myöntäminen, lyhennetty työviikko, mahdollisen muuttokustannusten korvaaminen ves:n mukaisesti, mahdollisuus käyttää työterveyshuollon psykologipalveluja. Etätyöpäiviä voi pitää 2 päivää viikossa, jotta ne vaikuta haittakorvuksiin.

Irtisanomiskorvaus

Jos virkamiehen tehtävät ovat loppumassa eikä tehtäviä saman viraston tai muun työnantajan palveluksessa ole hänelle ei ole löytynyt kohtuullisessa ajassa, virasto voi hakea Valtiovarainministeriöltä lupaa hakea irtisanoutumiskorvausta.

Vapaaehtoisesti irtisanoutuvalle voidaan Valtiovarainministeriön suostumuksella maksaa irtisanoutumiskorvauksena enintään määrä, joka vastaa henkilön omaa henkilökohtaista irtisanomisajan palkkaa 6 kuukauden ajalta + 6 kuukauden palkka (aiheuttaa 1 kk:n karenssin työvoimatoimistossa). Korvaus maksetaan viraston rahoista.

Haittakorvausten maksamiseen ei vaikuta virkamiehen etätyöpäivät, mikäli niitä pidetään 2 päivää viikossa.

Tarkemmin asiasta liitteessä 2

Keskustelua

Kysymykseen Lohjan kansliassa työskentelevien turkulaisten kärjätuomareiden saisivat virkajärjestelynä työpaikat Varsinais-Suomen kärjäoikeudesta ei osattu vastata.

KESKITTÄMINEN

Etuna se, että tuomioistuimen hallinto toimii tehokkaasti.

- Oikeusministeriössä projektiorganisaatio, jonka tarkoitus on saada uudistus voimaan vuonna 2019.
- Summaaristen työryhmä asetetaan 06/2016 ja asia menisi eduskuntaan vuonna 2017
- Kärjäoikeusmuutos eduskuntaan vuonna 2017

TOIMITILAT

Yt-ryhmän tehtävänä on miettiä ja laskea henkilöstön määrärahoja.

Toimitila- ja ICT-työryhmän tarkoitus on selvittää uudistuksen edellyttämät toimenpiteet toimitilojen osalta, laatia suunnitelmat tarvittavista tiloista sekä niiden turvajärjestelyjen sekä ICT:n kehittämisestä. Valmisteleo vuokrasopimukset ja hoitaa lakkautettavien tilojen irtisanomiset.

Raaseporin osalta vuokrasopimukset ovat voimassa toistaiseksi ja irtisanomisaika on 6 kuukautta. Lohjan osalta vuokrasopimus päättyy vuonna 2017. Irtisanomisista ei ole ongelmia yhdistymisestä vuonna 2019.

Lokakuun loppuun 2016 mennessä pitäisi olla alustava selvitys toimitilajärjestelyistä.

Espoon toimitilat tällä hetkellä

- 80 henkilötyövuotta

- toimistotiloja n. 22,5 neliometriä/htv
- saleja 7 valmistelu/sovittelusalia + 9 pääkäsittely/pakkokeinosalia
- työpistepotentiaali ilman mutostöitä + mahdollisuus saada 10 työpistettä ilman erityistoimenpiteitä jolloin (94 TP n.19,1 neliometriä/htv). Tämä määrä ei riitä tulevalle käräjäoikeudelle jos arvioidaan Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden henkilömäärä n. 50 henkilöä vähennettynä summaaristen asioiden käsittelijät sekä muutaman haastemiehen työpiste.

Tuleviin toimitilaratkaisuihin vaikuttavat asiat

- tuleva htv määrä
- salikapasiteetin riittävyys
- haastemiesten sijoittaminen

(Liite 3)

Espoon laamanni Saunanojakertoi Espoon tämän hetkisestä tiloista. Tämän hetkinen salikapasiteetti ei riitä, vaikka Raaseporin istuntosalit jäisivätkin. Käräjäoikeuden vieressä on rakennus, jossa on tyhjää tilaa. Tämän rakennuksen omistaa 2 vakuutusyhtiötä. Tila vaatisi julkisivuremontin ja ikkunoiden uusimisen, jotta siitä saataisiin lisätilaa. Pääperiaatteena tulisi olla, että henkilöstö tekisi omassa huoneessaan töitä. Miten saadaan oikeudenmukainen jako työhuoneiden kanssa?

Liljeroos muistutti, että nykyinen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus ei yhdisty Espooseen, vaan molemmat käräjäoikeudet lakkautetaan ja muodostetaan uusi Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus, jossa mietitään työtehtävät ja organisaatiot. Fyysinen yhdistyminen tapahtuu vasta silloin, kun tilat ovat valmiit. Kyse on siis siitä milloin Espoosta löytyvät tilat.

Keskustelua

Mahdollisia luonnollisia poistumisia ilman irtisanomisia ja tätä kautta tuleva toimitilojen tarve.

Liljeroos: Itse tarkoitus ei tällainen ole. Talous- ja henkilöstöhallinnassa on tavoitteena jollakin aikataululla, että vähemmän väkeä tekee keskittämisen jälkeen näitä tehtäviä. Summaaristen asioissa on olemassa tuottavuuslaskelmissa 1800 summaarista asiaa/htv ja on olemassa käräjäoikeuksia, joissa on niitä 3000/htv. Mikä selittää tämän eron? Organisoimisella pyritään välttämään irtisanomisia eikä se ole itse tarkoitus. Tulevaisuus näyttää mihin rahat riittävät. Siirtymäaika on ainakin noin 2,5 vuotta. Ensin pitää tulla lainsäädäntö voimaan ja sen jälkeen vasta voidaan tehdä tarkemmat suunnitelmat.

OHK:n edustaja kiinnitti huomiota siihen, ettei hankkeen osalta tehtyjen työryhmien kokoonpanossa ole henkilöstön edustajia

Liljeroos: Henkilöstöjärjestöjä tullaan kuulemaan eri yhteyksissä.

Laamanni Ekelund pyysi ottamaan suunnitteluissa huomioon, että Espoo ehkä

tulee kasvamaan väestöltään eniten Suomessa samoin kuin Vihti ja Kirkkonummi. Kasvu tuntuu heti henkilöstötarpeessa ja se tulee huomioda myös tulevaisuutta ajatellen tilojen tarpeessa, ettei nyt yhdistymisen vuoksi tehdyt tilat jää heti liian pieniksi.

Liljeroos: Rakennuudistuksen yhtenä tavoitteena on tasapainoittaa henkilöstöjärjestelyjä maan eri osiin, joka mahdollista hoitaa määräaikailla viroilla.

OHK:n edustajan mielestä on hyvä, että paljon erilaisia työryhmiä ja että henkilöstö sitoutetaan myös niihin ammattiyhdistyksien kautta, jotta tietoa saadaan myös kentälle. Työryhmissä pitäisi ottaa jo tässä vaiheessa henkilöstöryhmät huomioon, koska silloin organisaatiomuutokset onnistuvat paremmin kun henkilöstö tietää, että ovat mukana myös tekemässä sitä vaikuttamalla.

Tiedusteltiin ovatko laamannit miettineet, miten Espoon ja Länsi-Uudenmaan kansliahenkilökunta tutustuu toisiinsa mikäli tämä uudistus tulee. Ennakkoon tutustuminen madaltaisi kynnystä yhdistymiselle ja yhdessä työskentelyyn.

Espoon laamanni Saunaoja piti tärkeänä sitä, että tällainen tutustuminen on tärkeää, mutta yhdistyminen ei ole kuitenkaan Espoon intressinä eikä Espoon ei tarvitse myöskään olla mikään aloitteen tekijä. Espoo ei ole aktiivisesti olleet myöskään vastaan yhdistymistä, kun taas Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudelle tämä yhdistyminen on paljon isompi ja kielteisempi asia. Laamannia on askartanut kysymys siitä, miten sopivaa tässä tilanteessa on Espoosta lähestyä Länsi-Uudenmaan käräjäoikeutta yhteistyömerkeissä.

Länsi-Uudenmaan laamanni Eklund oli sitä mieltä, että ensin katsotaan miten käräjäoikeuksille käy ja sen jälkeen aloitetaan tutustuminen jos siihen on aihetta.

Espoon laamanni heitti ajatuksen, että henkilöstö voisi tehdä jonkin näköisiä "vaihtoja", niin että Espoosta tulisi joku Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuteen työskentelemään ja vastaavasti taas Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudesta joko menisi työskentelemään Espooseen esim. kahdeksi – kolmeksi viikoksi.

Tilaisuus päättyi kello 11.35

Jutta Mäkitalo
käräjäs sihteeri

- LIITTEET
1. Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden kirjelmä Oikeusministeriölle
 2. Henkilöstön aseman muutokset ja tukimuodot
 3. Toimitila-asiat rakenneuudistuksessa

Viite: OM:n kokouskutsu ja neuvotteluesitys yhteistoimintamenettelyn aloittamisesta 18.3.2016

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö on yhteistoimintamenettelyn aloittamista koskevan neuvotteluesityksen liitteenä toimittanut 11.2.2016 päivätyn tiedotteen, josta ilmenee suunnitteilla oleva käräjäoikeusverkosto. Tämän mukaan Läntisellä Uudellamaalla olisi tulevaisuudessa vain yksi käräjäoikeuspaikkakunta, Espoo. Erillisiä kanslioita ei olisi yhtään. Raaseporiin jäisi erillinen istuntopaikka.

Kokouskutsun mukaan yhteistoimintaneuvottelujen aloitustilaisuudessa on tarkoitus esitellä valmisteilla olevia toimenpiteitä sekä niiden perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja. Tilaisuudessa on myös tarkoitus kuulla käräjäoikeuksien henkilöstön tai heidän edustajiensa näkemyksiä niistä.

Viimeksi mainitussa tarkoituksessa allekirjoittaneet, jotka kuulumme Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden henkilökuntaan, esitämme kohteliaimmin oman näkemyksemme ministeriön suunnitelmista käräjäoikeusverkoston muutoksista Läntisellä Uudellamaalla. Kirjelmä on samalla yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa (30.12.2013/1233) annetun lain 36 §:n 2 momentin tarkoittama eriyvä mielipide, joka tulee liittää yhteistoimintamenettelystä laadittavaan pöytäkirjaan.

Ei tosiasiallisia perusteita esitetyille muutoksille

Esitämme ensisijaisesti, että suunnitellusta Espoon ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuksien yhdistämisestä luovutaan. Perusteita sille, että yhdistämisestä voitaisiin odottaa saatavan todellista hyötyä, ei ole.¹ Päinvastoin suunnitelmat muutokset rikkovat hyvin toimivan kokonaisuuden. Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus on elinvoimainen ja tehokas käräjäoikeus. Henkilökunta viihtyy hyvin työssään ja työhyvinvointi sekä -motivaatio ovat käräjäoikeuksien vertailussa Suomen kärkitasoa. Useat painavat syyt puhuvat suunnitelmien toteuttamista vastaan, seuraavassa muutama maininta:

1. Länsi-Uudenmaan kahden kanslian toimintojen siirtäminen Espooseen edellyttää lisätilojen rakentamista/hankkimista. Espoon käräjäoikeuden toimitilat ovat jo valmiiksi ahtaat ja istuntosalien käyttökapasiteetti on korkea. Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden henkilökunta ei käytännössä mahdu olemassa oleviin Espoon käräjäoikeuden toimitiloihin. Tämä aiheuttaa käsityksemme mukaan huomattavia kustannuksia sekä uusien toimitilojen rakentamisen tarpeesta että tyhjiksi jäävien toimitilojen vuokra- ja muina kuluina. Lisäkustannuksia aiheutuu myös matkustamisesta. Pidentyvät matkat lisäävät kaikkien oikeudenhoidon alalla toimivien ja asianosaisten käräjäpäivään käytettyä aikaa ja aiheuttavat ajanhukkaa ja lisäkustannuksia. On lisäksi selvää, että etäisyyksien kasvaessa asianosaisten ja kuultavien tuominen paikalle poliisin toimesta lisääntyy, mikä myös kasvattaa oikeudenhoidon kokonaiskustannuksia. Yhdistäminen ei siten tuo kustannussäästöä. Vallitsevassa taloustilanteessa ei ole perusteltua luopua Lohjalla ja Raaseporissa jo käytössä olevista tiloista, jotka on melko hiljattain varta vasten rakennettu nimenomaan tätä tarkoitusta varten. Väestöpohjan odotettavissa oleva kasvu Espoossa merkitsee käsityksemme mukaan sitä, että Espoon käräjäoikeus tulee tarvitsemaan lisäsälejä oman alueensa juttujen käsittelyä varten. Tilanteissa, joissa kanne on nostettavissa joko Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa tai Espoo käräjäoikeudessa, kantajat toisinaan avoimesti ilmoittavat valinneensa Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden oikeuspaikaksi odotettavissa olevan lyhyemmän käsittelyajan vuoksi.² Mainitut seikat puhu-

¹ Todettakoon, että esimerkiksi kolmen tuomarin kokoonpano on nykyisellään voitu järjestää aina kun siihen on ollut tarvetta.

² Saamiemme tietojen mukaan vapaiden istuntosalien puute on jo nykyisissä suurissa käräjäoikeuksissa hyvin merkittävä oikeudenkäynnin kestoon vaikuttava seikka.

vat vahvasti sen puolesta, että Läntisellä Uudellamaalla on säilytettävä nykyiset käräjäoikeudet.

2. Lohjan ja Kirkkonummen istuntopaikoista luopuminen merkitsee tarvetta kompensoivien tilojen järjestämiseksi vastaavassa laajuudessa, muuten käsittelyajat uhkaavat pidentyä entisestään. Tämä olisi hyvin valitettava oikeusturvan heikennys. Realistisia lainmuutoshankkeita, joilla tuomiovaltaa siirrettäisiin nykyistä laajemmin tuomioistuimien ulkopuolelle ja joilla siten vähennettäisiin istuntosalien tarvetta, ei ole esitetty.³

3. Erityisesti Raaseporin kanslian suhteen on huomiota kiinnitettävä siihen, että maantieteellinen etäisyys Espooseen (Espoon käräjäoikeuteen) on huomattavan pitkä (n. 90 km yhteen suuntaan). Samanaikaisesti mahdollisuudet kulkea julkisilla kulkuvälineillä Raaseporista Espoon käräjäoikeuteen ovat heikentyneet entisestään. Tämä koskee sekä juna- että linja-autoyhteyksiä.⁴ Tämä tarkoittaa, että Raaseporissa työskentelevän työntekijän, jonka työpaikka olisi jatkossa Espoossa, olisi käytännössä mahdotonta tehdä työmatkansa julkisilla kulkuvälineillä. Esimerkiksi junalla kuljettaessa vaihtoja täytyisi tehdä kolme. Matkaan olisi lähdeittävä arvioilta kuuden jälkeen aamulla ja takaisin kotipaikkakunnalle palattaisiin myöhään, arviolta vasta seitsemän jälkeen. Omalla autolla kulkeminen päivittäin on siinä määrin kallista, ettei ainakaan käräjäsihteerin palkalla siihen ole mahdollisuuksia. Kun vielä otetaan huomioon, että kansliahenkilökunnalla on työaikalainsäädännön mukainen työaika, merkitsee tämä käytännössä, että varsin harvalla nykyään Raaseporin kansliassa työskentelevällä käräjäsihteerillä olisi tosiasiallisia mahdollisuuksia ottaa vastaan työpaikka Espoossa. Tämä on itsessään huomionarvoinen seikka. Tällä tosiasialla on puolestaan vakavia haitallisia vaikutuksia ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuuteen (mitä käsittelemme jäljempänä yksityiskohtaisemmin).

Samalla kun nostamme esiin pitkän etäisyyden ja huonojen kulkuyhteyksien merkityksen käräjäoikeusverkoston supistamissuunnitelmia vastaan puhuvina perusteina, kiinnitämme huomiota siihen, että Oikeusministeriö esittää käräjäoikeuden säilyttämistä esimerkiksi Kouvolassa, vaikka etäisyys Lahteen on lyhyt ja julkiset kulkuyhteydet erinomaiset.⁵ Samaten huomiomme kiinnittyy erilliskanslian jättämiseen Hyvinkäälle ottaen huomioon sen, että käräjäoikeuden hallinnollinen kanslia on Vantaalla lyhyen etäisyyden ja hyvien junayhteyksien päässä. Ihmetystä herättää edelleen se, että Etelä-Karjalan käräjäoikeus on päätetty säilyttää, vaikka sen väestöpohja on vain n. 131.000 henkeä ja siten huomattavasti pienempi kuin nykyisen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden väestöpohja, joka on n. 174.000 henkeä.⁶ Edelleen kummeksumme sitä, että Kanta-Hämeen käräjäoikeus, jonka väestöpohja on suunnilleen yhtä suuri kuin nykyisen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden väestöpohja, on päätetty jättää, vaikka julkiset liikenneyhteydet Kanta-Hämeessä ovat selvästi paremmat kuin vastaavat Läntisellä Uudellamaalla. Myös etäisyydet ovat lyhyemmät Kanta-Hämeen alueelta lähialueiden käräjäoikeuspaikkakunnille. Ministeriö näyttää tässä kohdin noudattaneen toisenlaisia perusteita käräjäoikeusverkoston uudistamisen suunnittelussa kuin Läntisen Uudenmaan osalta. Ministeriön perustelut antavat ristiriitaisen ja epä johdonmukaisen vaikutelman.

Ministeriön perusteluiden horjuvuus on samalla ositus siitä, ettei ole mitään pakottavaa yh-

³Perustuslakivaliokunta on vastikään korostanut pidättyvää suhtautumistaan tuomiovallan laajentamiseen tuomioistuinlaitoksen ulkopuolelle. Valiokunta on pitänyt mahdollisena, että summaarisissa (rikosasiain-)menettelyissä voidaan käsitellä vain rikkomuksia, joista voi seurata enintään kuusi kuukautta vankeutta ja tällaisessa menettelyssä voidaan määrätä vain sakko ja rikesakko. PeVL 7/2014 vp s. 3.

⁴Julkisten kulkuyhteyksien vähentymistä on käsitelty tiedotusvälineissä ks. *"Työmatkalaiset siirtyvät junista autokyyteihin. Karjalaisia on jo muuttanut parempien liikenneyhteyksien lähelle"* (HS 18.3.2016 s. 8) ja *"Först tågen, nu bussarna. Nu är också busstrafiken till Västnyland hotad. Trafikpolitiken kan inte gå ut på att en region blir en vit fläck"* (VN 19.3.2016).

⁵Junayhteyksiä paikkakuntien välillä on kolme tunnissa matkan kestäessä junatyypistä riippuen nopeimmillaan 27 min.

⁶Ministeriön 8.2.2016 päivätty kooste käräjäoikeuksien väestöpohjista ns. 20 käräjäoikeuden mallissa.

teiskunnallista tai muuta tarvetta päätyä juuri ministeriön esittämiin linjauksiin.

Kun mitä ilmeisimmin hallituksella on aikomus perustaa Tuomioistuinvirasto⁷, tulee lakiesitys kärjäoikeusverkoston kokonaisvaltaisesta uudistamisesta näkemyksemme mukaan antaa vasta, kun kyseinen keskusvirasto on toiminnassa ja saanut tilaisuuden vaikuttaa lainvalmisteluun. Asianmukainen lainvalmistelu edellyttää, että hallinnonalan keskusviraston substanssiasiantuntemusta käytetään hyväksi, etenkin kun kyseessä on hyvin vaikuttava ja kausaskantoinen uudistushanke. Jos vastaavanlainen uudistus tehtäisiin esimerkiksi poliisin, syyttäjälaitoksen tai ulosottolaitoksen toimintaan liittyen, sen valmistelussa käytettäisiin keskeisesti hyväksi Poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjänviraston tai Valtakunnanvoudinviraston asiantuntemusta.

Kielellisten perusoikeuksien turvaaminen

Kärjäoikeusverkostoa kehitettäessä myös kielelliset perusoikeudet on otettava huomioon. Ministeriön valmistelu on tältä osin oltava laillisuusharkintaa, joka perustuu perustuslain 122 §:n ja 17 §:n asettamiin vaatimuksiin.⁸

Suomen perustuslain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä pidettiin tärkeänä, että hallintoa järjestettäessä otetaan huomioon perustuslain 17 §:ssä säädetyt kielelliset perusoikeudet sekä turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yhdenvertaiset mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään. Säännöksessä korostetaan kielellisen yhdenvertaisuuden vaatimusta edellyttämällä näiden mahdollisuuksien turvaamista samanlaisten perusteiden mukaan. Säännös edellyttää paitsi kielten muodollisesti yhdenvertaista kohtelua myös suomen- ja ruotsinkielisen väestön tosiasiallisen tasa-arvon turvaamista muun muassa yhteiskunnallisten palvelujen järjestämisessä.⁹

Perustuslakivaliokunta on tässä suhteessa kiinnittänyt huomiota myös perustuslain 122 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. ¹⁰ Perustusvaliokunnan mukaan kielelliset olosuhteet voivat edelleen merkitä sellaisia erityisiä syitä, joiden vuoksi sinänsä yhteensopivista aluejaotuksista voidaan poiketa.¹¹

Esimerkiksi arvioidessaan hallituksen esitystä laiksi kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta (HE 155/2006 vp) perustuslakivaliokunta totesi kuntajaon muutosten valmisteluun liittyen "olevan tärkeää toistaa perustuslakiesityksestä annetussa valiokunnan mietimössä lausuttu vaatimusten huomioon ottamisesta, että kuntajaon muutokset eivät johda kuntien kielellisen aseman muuttumiseen eivätkä myöskään huononna kieliryhmien mahdollisuuksia tulla toimeen omalla kielellään (alleiviivaus tässä)".¹²

⁷Oikeusministeri Jari Lindströmin haastattelulausunto Yle uutisissa 31.3.2016

⁸PeVL 21/2009 vp s. 3. Professori Kaarlo Tuori on perustuslakivaliokunnalle 19.5.2009 antamassaan lausunnossa todennut, että perustuslain 122 §:n 1 momenttia on kielellistä yhdenvertaisuutta koskevilta osiltaan tulkittava perustuslain 17 §:n 2 momentin kautta, mikä antaa sille näiltä osin ehdottoman oikeudellisen sitovuuden. Tämä tulkinta vastaa Tuorin lausunnon mukaan myös perustuslain esitöitä.

⁹HE 309/1993 vp, s. 65.

¹⁰PeVL 21/2009 vp s. 3.

¹¹PeVM 10/1998 vp, s. 35.

¹²PeVL 37/2006 vp. s. 7.

Koska etäisyys Raaseporin kanslian ja Espoon kärjäoikeuden välillä on niin pitkä ja julki-set kulkuyhteydet niin huonot (ja päivittäisten työmatkojen tekeminen omalla autolla talou-dellisesti epärealistista) on oletettavaa, että vain hyvin harvalla Raaseporin kanslian nykyi-seen henkilökuntaan kuuluvalla on tosiasialliset mahdollisuudet ottaa vastaan työpaikka Es-poon kärjäoikeuden nykyisissä tiloissa. Tämä johtaisi siihen, että kärjäoikeuden kansliasta annettavien ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuus heikkenisi lyhyessä ajassa huomattavasti. Jo muutamien vuosien kuluessa näiden palvelujen saatavuus saattaisi ehtyä käytännössä kokonaan. Tämä johtuu siitä, että uuteen Espoossa sijaitsevaan kärjäoikeus-kansliaan ei kyettäisi rekrytoimaan riittävässä määrin kaksikielistä kansliahenkilökuntaa, jotta ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuus voitaisiin turvata.¹³

On korostettava, ettei tämä ole kuviteltu skenaario, vaan muista vastaavista organisaatiomuutoksista saatuihin kokemuksiin perustuva tulevaisuudennäkymä. Kieliainneuvos Corinna Tammenmaa on julkisuudessa todennut kokemusten osoittavan, että siirrettäessä henkilökuntaa vahvasti kaksikieliseltä toimipaikalta enimmäkseen yksikieliselle toimipai-kalle, palvelu vähemmistökielillä toimii aluksi mutta heikkenee jonkin ajan kuluttua, koska vastaanottava organisaatio ei käytännössä kykene rekrytoimaan tarvittavan kaksikielisen henkilökunnan, jotta vähemmistökielillä annettava palvelu voidaan turvata.¹⁴ Konkreettise-na esimerkkinä tilanteesta, jossa näin on käynyt, on mainittu Hätäkeskuslaitoksen organisaatiomuutos.¹⁵ Se, että laamannilla on kielitaitolain 2 §:n mukaan velvollisuus huolehtia siitä, että tuomioistuimen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi kielilaisissa ja muussa lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti, ja lain 3 §:n mu-kaan velvollisuus varmistautua siitä, että palvelukseen otettavalla on työtehtävien edellyttä-mä kielitaito, ei turvaa ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuutta. Tämä johtuu sii-tä, että tällaista työvoimaa ei ole käytännössä riittävästi saatavilla Espoossa.¹⁶

Koska ministeriön esittämällä kärjäoikeusverkoston supistamisella on tällainen ruotsin kie-len asemaa voimakkaasti heikentävä vaikutus, on sen katsottava olevan nykymuodossaan ristiriidassa perustuslain 17 §:n 2 momentin kanssa.

Samalla on korostettava, että ruotsin kielisiä tuomioistuinpalveluja ei voida turvata pelkäs-tään sillä, että kärjäoikeudessa on tietty määrä ns. kielikärjätuomareita eli tuomareita, joil-la on tuomioistuimen tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä enemmistön kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.¹⁷

Kärjätuomarin ruotsin kielen taidolla on toki ensisijaisen merkitys sille, että oikeuden-käynnissä voidaan turvata asianosaisen oikeus saada asiansa käsiteltyksi kielilain mukaisesti omalla kielellään. Mutta selvää on, että ruotsinkielellä käytävässä oikeudenkäynnissä myös pöytäkirjanpitäjänä toimivan kärjäsihteerin on hallittava ruotsinkielen, jotta pöytäkirjan laatiminen olisi mahdollista. Huomionarvoista on, että samassa oikeudenkäynnissä käyte-tään usein puheenvuoroja sekä suomen- että ruotsinkielellä (parttien tai todistajien äidinkie-lestä riippuen), mikä luonnollisesti asettaa myös pöytäkirjanpitäjän varsin haasteellisiin ti-lanteisiin.¹⁸ Todettakoon tässä sekin, ettei tulkin käyttö pöytäkirjan laatimiseksi tietenkään voi tulla kyseeseen.

¹³Tiedostamme toki sen, että Espoon kärjäoikeuden henkilökunnan joukossa on henkilöitä, jotka hallitsevat molemmat koti-maiset kielet ja jotka tekevät parhaansa ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuudelle nykytilanteessa. Katsomme kuitenkin, että näiden henkilöiden työpanos jää auttamattomasti riittämättömäksi, mikäli esitetty kärjäoikeuksien yhdistä-minen toteutuu ministeriön suunnitelman mukaisesti.

¹⁴HBL 12.2.2016.

¹⁵Kirjallinen kysymys KK 69/2016 s. 2

¹⁶Tähän vaikuttaa olennaisesti sekin, että kärjäsihteerin palkkaus on melko vaatimaton ja pääkaupunkiseudulla on aivan toi-senlainen kilpailu kaksikielisistä työntekijöistä.

¹⁷Laki tuomareiden nimittämisestä 12 § 2 mom.

¹⁸Kielestä toiseen on kyettävä vaihtamaan ns. lennosta.

Käräjäoikeudessa laaditaan edelleen suuri määrä erilaisia kutsuja, ilmoituksia ja muita asiakirjoja, joita tulee laatia jutun kielilain mukaisen kielen mukaan. Näiden asiakirjojen laatiminen on käräjäsihteerin tehtävä. Se edellyttää, että kyseisellä käräjäsihteerillä on riittävä ruotsinkielen taito, mikäli asiakirja on kielilain mukaan laadittava ruotsiksi. Käräjäsihteerien tehtäviin kuuluu edelleen käräjätuomareiden laatimien tuomioiden ja päätösten oikolukeminen, mikä luonnollisesti vaatii sen kielen osaamista, jolla ratkaisu on laadittu. Huomionarvoista on myös, että käräjäoikeuden kanslioissa vastataan varsin paljon puhelimitse asianosaisten esittämiin kysymyksiin – esimerkiksi siitä, missä vaiheessa oman juttu on tms. Asianosaiset myös saapuvat henkilökohtaisesti esittämään kysymyksiä käräjäoikeuden kansliin.¹⁹ Käräjäoikeuden kanslialle toimitetaan edelleen varsin paljon tällaisia kysymyksiä sähköpostissa. Kansliahenkilökunnalta, haastemiehet mukaan lukien, vaaditaan siten kykyä vastata näihin kysymyksiin sekä suullisesti että kirjallisesti.

On selvää, että näissä tilanteissa kanslian henkilökunnan on hallittava ruotsinkieltä, jotta palvelua voidaan antaa ruotsinkielellä. Tilanne, jossa tällaista palvelua voitaisiin käytännössä antaa vain suomenkielellä mutta ei ruotsinkielellä, olisi vastoin perustuslain 17 §:n 2 momentin asettamia vaatimuksia. Siksi ministeriön suunnitelma käräjäoikeusverkoston supistamiseksi Läntisellä Uudellamaalla – joka nopeasti vie tähän lopputulokseen – on nyky muodossaan ristiriidassa sanotun perustuslain säännöksen kanssa. Tähän Eduskunnan Perustuslakivaliokunta tulee eittämättä kiinnittämään huomiota, mikäli ristiriitaa perustuslain kanssa ei korjata lopullisessa lakiesityksessä.

Koska perustuslakivaliokunnan mukaan hallinnollisesti mahdollisista aluejaotuksista tulee valita se, joka toteuttaa parhaiten kielelliset perusoikeudet²⁰, tulee Raaseporissa joka tapauksessa säilyttää erilliskanslia. Tähän kansliin voitaisiin keskittää mahdollisimman suuri osa Läntisen Uudenmaan ruotsinkielisten asioiden käsittelystä.²¹ Näin menetellen ei pelkästään turvattaisi ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuus, vaan niiden saatavuutta voitaisiin jopa parantaa. Käsittelyn keskittäminen tarkoittaisi tässä suhteessa sitä, että juttuihin liittyvä kansliatyö suoritettaisiin Raaseporin kansliasta käsin kaksikielisen kansliahenkilökunnan toimesta.²² Asian pääkäsittely tai muu istunto toimitettaisiin kuitenkin istuntopaikalla, joka olisi mahdollisimman lähellä asianosaisia. Tämä tarkoittaisi, että ns. kielituomarit toimisivat puheenjohtajina kaikissa Läntisen Uudenmaan alueen istuntopaikoissa ja että Raaseporin kansliassa toimipaikkaansa pitävät käräjäsihteerit toimisivat pöytäkirjanpitäjinä niissä oikeudenkäynneissä, joissa ns. kielituomarit toimivat puheenjohtajina.

Keskittämällä lähtökohtaisesti kaikkien Läntisen Uudenmaan ruotsinkielisten asioiden kansliakäsittely Raaseporin kansliin, voidaan siinä työllistää myöskin ne toimihenkilöt, joiden nykyinen tehtävä liittyy summaaristen asioiden käsittelyyn ja joiden työmatka muutoin muuttuisi täysin kohtuuttomaksi, mikäli heidän työpaikkansa siirtyisi Raaseporista Vantaalle.

¹⁹ Käräjäoikeuksissa käsitellään paljon ns. tavallisia kansalaisia koskevia asioita, joissa asianosaisilla tyypillisesti ei ole oikeudellista avustajaa. Esimerkkeinä mainittakoon avioeroasiat ja niiden yhteydessä käsiteltävät lapsen huolto- ym. asiat. Avustaja hankitaan näissä asioissa vasta, mikäli asia osoittautuu riitaiseksi. Näissä asioissa on tavallista, että asianosaiset ottavat itse yhteyttä käräjäoikeuteen saadakseen tietoa asian kulusta, maksuista tms. Toinen vastaava asiaryhmä on lähestymiskielot. Myös OK 5:3:n tarkoittamissa summaarisissa velkomusasioissa asianosaiset esittävät varsin paljon menettelyyn liittyviä kysymyksiä summaaristen asioiden käsittelijöille.

²⁰ PeVL 21/2009 vp s. 3.

²¹ Kansliasta voisi joko muodostaa käräjäoikeuslain 18 a §:n 2 momentin tarkoittama osasto, jonka tehtävänä on varmistaa tuomioistuinpalvelujen saatavuus ruotsin kielellä, tai sille voisi tosiasiallisesti antaa tällaiset tehtävät. Osasto nimenomaan turvaisi ruotsinkielisten tuomioistuinpalvelujen saatavuus koko Läntisen Uudenmaan alueella, ei pelkästään Raaseporin, Hangon, Inkoon, Siuntion ja Kirkkonummen alueella (Ks. HE 230/2004 vp s. 11 – 12).

²² Näin varmistettaisiin, että asianosaiset saisivat esimerkiksi tarvittavaa neuvontaa puhelimitse ruotsinkielellä, mikäli se on heidän oma kielensä.

Tammisaarella 11. päivänä huhtikuuta 2016

Leif Andersson	Kai Alava	Peter Arvidsson
Siv Byman-Stenvall	Eija Dahlberg	Päivi Eskola
Nina Fagerholm	Helena Friberg	Jarmo Hannikainen
Christian Hirn	Tuula Holm	Carita Holmström
Åsa Holmström	Mika Illman	Merja Jokinen
Aili Judström	Aino Lavaste	Juuso Lehtinen
Sari Manninen	Johanna Marjala	Juanita Moed
Pertti Mäkilautila	Jutta Mäkitalo	Tuula Onkamo
Piia Palenius	Sanna Partanen	Kirsti Peltonen
Virpi Qvarnström	Piia Stelmacher	Katja Tukiainen
Cuneyt Vaganci	Paula Virrankoski	Siv Westerlund
Marja-Lena Österholm		

LITE 2

_____ OIKEUSMINISTERIÖ

JUSTITIIEMINISTERIET _____

Henkilöstön asema muutoksessa

Organisaatiomuutoksia koskevat säännökset

Valtion virkamieslaki 5 a §

- Valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät.
- Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty virkamies siirtyy viraston palvelukseen määräaikaisen virkasuhteensa keston ajaksi.
- Virka voidaan siirtää ilman virkamiehen suostumusta, jos virka siirretään virkamiehen työssäkäyntialueella tai työssäkäyntialueelle (Työssäkäyntialue = työttömyysturvalain 1 luvun 9 §:n mukainen alue eli 80 km henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta).

Tehtävänmuutokset ja palkkaturva

- Työnantaja päättää tehtävistä ja niiden muutoksista
- VES: Jos työnantaja tekee aloitteen vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilön tehtävien muuttamiseksi, joka johtaisi vaativuustason alenemiseen, eikä henkilö suostu muutokseen, työnantajan on selvitettävä mahdollisuus järjestää henkilölle nykyisen vaativuustason mukaiset tehtävät. Henkilön tehtäväkohtaista palkanosaa ei alenneta 24 kalenterikuukauden aikana tehtävien muutoksesta.
- Sama koskee soveltuvin osin määräaikaisia tehtäviä ja palvelussuhteita, ei kuitenkaan tilanteita, joissa vaativuustaso alenee määräajaksi annettujen tehtävien tai määräaikaisen palvelussuhteen päättyessä taikka uuden palvelussuhteen alkaessa.
- Käytännössä em. 24 kk:n palkkaturvaa on sovellettu OM:n hallinnonalalla organisaatioiden muutostilanteissa - ilman, että on edellytetty, että ”henkilö ei suostu muutokseen”.
- Kun henkilön tehtävät muuttuvat organisaatiomuutoksen vuoksi niin, että hänelle tulisi muutoksen vuoksi maksettavaksi aiempaa pienempi palkka, OM vahvistaa uuden tehtävän mukaisen palkkauksen ja tekee samalla päätöksen vanhan ja uuden palkan välisen eron maksamisesta henkilökohtaisena lisänä 2 vuoden ajan.

Muutostilanteiden tukimuotoja

Virka järjestely

- Jos virkamies on vaarassa menettää organisaatiomuutoksen vuoksi työnsä tai hänelle tarjottu työpaikka on siirtymässä vähintään 80 km päähän hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan, hän saa oikeuden virka järjestelyyn.
- Valtiolle.fi-rekrytointijärjestelmän virka järjestely-osiossa henkilö voi ilmoittautua avoimna oleviin valtior tehtäviin ennen kuin ne menevät julkiseen hakuun. Pääsääntö on, että kaikki hakijat tulisi haastatella. Hakijoita tätä kautta usein vähän.
- Jos henkilö tulee valituksi, hänen oma virkansa siirretään uuteen (tehtävän auki laittaneeseen) virastoon. Viran nimi ja palkkaus muutetaan vastaanottajaviraston mukaisiksi.
- Jos henkilön oma työpaikka siirtyy työssäkäyntialueen sisällä, hän ei ole oikeutettu virka järjestelyyn; oletuksena on, että oma tehtävä omalla työssäkäyntialueella otetaan vastaan.

Muutostilanteiden tukimuotoja, 2

Haittakorvaus

- Jos henkilön työpaikka siirtyy organisaatiomuutoksen vuoksi toiselle paikkakunnalle, virasto voi esittää hänelle maksettavaksi haittakorvausta.
- Jos yhdensuuntainen työmatka pitenee vähintään 25 km, haittakorvaus on 70 e/kk; jos pidennys vähintään 50 km, haittakorvaus 120 e/kk. Vähintään 75 km => 170 e/kk, vähintään 100 km => 250 e /kk.
- Haittakorvausta maksetaan enintään 2 vuotta. Se alenee, jos virkamies hakeutuu tehtävään, josta maksettava palkka on hänelle muutosvirastossa maksettavaa palkkaa korkeampi, tai jos työmatka lyhenee.
- Koskee myös organisaatiomuutoksen vuoksi hallinnonalan toiseen virastoon (lähinnä virkajärjestelyn kautta) siirtyviä, jos työmatka pitenee.
- Edellyttää, että virkamies työskentelee uudella työskentelypaikkakunnalla keskimäärin vähintään kolmena päivänä viikossa (pl. lomat, sairauslomat).

Muutostilanteiden tukimuotoja, 3

Muita tukimuotoja

- Etätyömahdollisuus, työnhaun ja opintojen tukeminen, virkavapauden myöntäminen ja lyhennetty työviikko; eivät ole subjektiivisia oikeuksia.
- Em. tukimuodot koskevat lähinnä tilanteita, joissa henkilö on vaarassa menettää työnsä tai hänen työpaikkansa on siirtymässä työssäkäyntialueen ulkopuolelle.
- Mahdollisten muuttokustannusten korvaaminen muuttokustannus-ves:n mukaisesti.
- Muutoksen kohteena olevilla on mahdollisuus käyttää työterveyshuollon psykologipalveluja enintään 12 krt vuodessa.

Irtisanoutumiskorvaus

- Jos virkamiehen työtehtävät ovat loppumassa, eikä tehtäviä saman viraston tai muun työnantajan palveluksessa ole löytynyt kohtuullisessa ajassa, virasto voi hakea valtiovarainministeriöltä lupaa maksaa henkilölle irtisanoutumiskorvausta.
- Vapaaehtoisesti irtisanoutuvalle voidaan VM:n suostumuksella maksaa irtisanoutumiskorvauksena enintään määrää, joka vastaa hänen irtisanomisajan palkkaansa + 6 kk palkkaa; siten maksimissaan 12 kk palkkaa vastaava määrä.
- Irtisanoutumiskorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että viraston tehtäviä lopetetaan tai siirretään toiselle alueelle niin, että ne eivät enää ole samalla työssäkäyntialueella. Korvaus maksetaan viraston määrärahoista.
- Edellytyksenä on, että henkilö on työskennellyt valtion palveluksessa vähintään kaksi vuotta. Korvaukseen ei ole subjektiivista oikeutta.
- Jos henkilö on kieltäytynyt hänelle osoitetuista uusista työtehtävistä tai uudesta työpaikasta omalla työssäkäyntialueellaan, hänelle ei voida maksaa irtisanoutumiskorvausta.

Muutosten johtaminen ja muutosturva valtionhallinnossa, 15.2.2012
Voimassaoloaika 1.1.2016 - toistaiseksi, jatkettu päätöksellä
18.12.2015 VM/2838/00.00.00/2015

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä
organisaation muutostilanteissa 26.1.2012

(VM on vahvistanut, että päätöstä käsitellään voimassaolevana, kunnes uusi
vastaava päätös on annettu)

Muutostilanteiden henkilöstöpoliittiset periaatteet oikeusministeriössä ja
hallinnonalalla (OM 24/129/2009, päivitetty 8.4.2013)

TOIMITILA-ASIAT RAKENNEMUUTOKSESSA

Toimitilahankkeita koskevat ohjeet

- Valtion toimitilastrategia (VM/2544/00.00.02/2014)
- OM hallinnonalan toimitilastrategia (OM 40/2012)
- OM hallinnonalan työympäristö- ja toimitilakonsepti
- Suunnitteluohjeet

Rakennemuutos ei mahdollista poikkeamista em. ohjeista.

Käräjäoikeusverkoston kehittämishanke, Toimitila- ja ICT-työryhmä

- **Selvittää uudistuksen edellyttämät toimenpiteet toimitilojen osalta**
- **Laatii suunnitelmat tarvittavista tiloista sekä niiden turvajärjestelyjen sekä ICT:n kehittämisestä**
- **Valmistelee tarvittavat vuokrasopimukset ja niiden muutokset sekä huolehtii luovutettavien toimitilojen irtisanomisista**
- **Laatii selvitykset vuokrakustannusten sekä ICT -kustannusten kehittymisestä ja raportoi niistä ohjausryhmälle**
- **Laatii alustavan ehdotuksen toteutettavista toimitilajärjestelyistä aikatauluineen lokakuun 2016 loppuun mennessä.**

ESPOON TOIMITILA

- Tilanne nyt:
 - HTV 80
 - Työpisteitä 84
 - Toimistotiloja n. 1800 m² -> 22,5 m²/htv
 - Salit: 7 valmistelu/sovittelu + 9 pääkäsitely/pakkokeino
 - Työstepotentiaali ilman muutostöitä +10 työpisteitä (94 TP, n. 19,1 m²/htv)
- Tuleviin toimitilaratkaisuihin vaikuttavat asiat:
 - Tuleva HTV määrä (Raasepori, Lohja, Summaariset)
 - Salikapasiteetin riittävyys (tarkastellaan kokonaisuutena Espoo, Raasepori)